

FOREDRAG I HELSINGFORS, NORDISK ARBEIDERKONGRESS
24.-25. NOVEMBER 1976

Vi står ved inngangen til en ny fase i den framtidige utvikling av energiforbruk, samlet produksjon og samlet økonomisk velferd.

Energi er i ferd med å bli et internasjonalt knapphetsgode. Innen 20 år er gått vil vi trolig ha nådd toppen av verdens oljeproduksjon, og så vil den måtte begynne å gå nedover. Dette tyder på en langsiktig betydelig prisøkning.

Verdens kullreserver, som med stigende oljepriser igjen vil bli lønnsomme, vil i sin tur også presse

- 2 -

prisene.

Er gradvis økende knapphet med høyere priser vil gjøre industrien og forbrukerne mer kritiske i etterspørselen etter energi. Mens vi hittil uten videre har valgt energiintensive løsninger i produksjon, transport og forbruk, vil vi etter hvert måtte gå inn i en mer kritisk vurdering av energiforbruket.

På lengre sikt er det store muligheter til å kunne bruke energien mer effektivt, bedre produksjonsteknikk i industrien, ved å unngå sløsing, ved å få mer arbeid igjen for hver kilowatt-time produsert. Noen av disse tiltak krever ennå mye utredning og vitenskapelig bearbeiding, de fleste av dem er dessuten langsiktige i

sine virkninger.

Dette er et felt som egner seg godt for internasjonalt samarbeid. En av de viktigste oppgavene i Det Internasjonale Energibyrå, IEA, er å finne ut hvordan man i medlemslandene skal kunne få en mer rasjonell utnyttning av disponible energiresurser. IEA har ellers gått løs på andre viktige sider av de betydelige omstillingsproblemer som melder seg når olje for alvor blir dyr og knapp. Dette nyttige internasjonale samarbeid, som ikke har front mot noen gruppe av land, kan gjøre tilpasningen lettere, også for nordiske land.

For Norges vedkommende kan vi anta at den alminnelige økonomiske vekst etter hvert vil avta noe fordi vårt økonomiske nivå er blitt så høyt. Men Stortinget

har gitt sin tilslutning til en vurdering om at vi bør ha en fortsatt økonomisk vekst i tiden fram mot århundreskiftet.

Det er ellers krefter som peker i begge retninger når det gjelder sammenheng mellom energiforbruk og økonomisk utvikling i høyt utviklede land som Norge.

Vår avhengighet av energi vil øke når vi må anvende mer gjødning, utvinne metaller fra fattigere råstoffer m.v. En videreføring av vår motoriserte sivilisasjon er energikrevende.

Men på den annen side er det en del tegn på at sammenhengen mellom energiforbruk og samlet produksjon ikke lenger vil være så sterk som hittil. På de felter hvor vi for tiden øker vår økonomiske virksomhet, er ikke

behovet for energi så stort. Det er mer i de tjenesteytende næringer enn i de vareproduserende næringer vi nå ekspanderer mest.

Men, alt i alt, selv med en svakere vekstkurve i energiforbruket, vil vi utvilsomt fram mot århundreskiftet trenge en stadig tilvekst til vår energiforsyning, det gjelder ikke minst den del av energiforsyningen som dekkes av elektrisitet. Vi skal i denne sammenheng heller ikke glemme at befolkningen vokser fortsatt med omlag 1 % pr. år.

Når det gjelder energitilgang er Norge som kjent et spesialtilfelle i verdenssammenheng.

Vårt elektrisitetsforbruk - men ikke vårt samlede energiforbruk - er høyere enn i noe annet land. Og mens

vannkraft i hele verden bare dekker 2 % av elektrisitetsforbruket, dekker den i Norge så å si 100 %.

De nye ressurser utenfor vår kyst vil bety svært mye i Norges energibalanse og i Norges utenriksøkonomi. På samme måte som andre naturressurser har gitt andre land en viktig stimulans i deres økonomiske utvikling, er det noe liknende vi nå står overfor i Norge.

Foreløpig har det ikke vært noe overskudd å disponere. Det er første gang i år at oljeutvinningen i den norske del av Nordsjøen dekker vårt eget hjemmeforbruk. I årene som kommer vil vi etter hvert opparbeide til dels store eksportoverskudd. Når det statlige norske selskapet etter hvert kommer sterkere inn i produksjonsfasen, vil det kvantum som disponeres av norske myndigheter, bli større

Regjeringen har gått inn for å sette i verk prøveboring etter olje og gass også utenfor kysten av Nord-Norge. Boringene vil ^{etter planen} begynne sommeren 1978.

Av hensyn til de betydelige distriktsutbyggingsproblemene vi har i mange av kystdistriktene i vårt land, er det av største viktighet å bringe på det rene, så snart det er praktisk mulig og forsvarlig, hvilke petroleumressurser som måtte være til stede utenfor de ulike delene av kysten. Så snart de sikkerhetsmessige, fiskerimessige og alle andre forhold etter en helhetsvurdering gjør det forsvarlig å sette i verk forsøksboring, bør vi etter Regjeringens vurdering derfor gjøre dette.

Men selv om en borerigg stikker et bor i jordskorpen, er det langt fra sikkert at den vil påvise olje.

På den norske kontinentalsokkel i Nordsjøen måtte man bore mer enn 30 hull før det ble gjort et drivverdig funn.

For å vinne erfaringer er det foreslått at aktiviteten utenfor Nord-Norge skal starte ganske forsiktig og bare drives sommerhalvåret. Det kan derfor lett ta mange år før det gjøres drivverdige funn, spesielt fordi et funn i dette området må være relativt stort for å være lønnsomt.

Disse tidsperspektiver tyder på at det neppe kan bli noen vesentlig produksjon fra kontinentalsokkelen utenfor Nord-Norge før tidligst i 1990. Og selv om geologene mener at utsiktene er lovende, har geologer tatt feil før. Det kan ikke sies for ofte at oljeleting er risikofyllt, og sjansene er store for at man ikke finner drivverdige funn.

De funn av olje og gass i Nordsjøen som allerede er gjort i de siste år, har skapt et nytt innslag i ressurs-situasjonen i Norge og i Norden. I første omgang gir dette grunnlag for ny økonomisk virksomhet i Norge. I annen omgang står vi overfor en verdifull overskuddsvare. I denne sammenheng er det naturlig å drøfte med våre nordiske naboland på hvilken måte denne nye ressurs kan brukes til å styrke økonomien i de nordiske land, og utdype samarbeidet mellom våre land.

Vi er i gang med å finne løsninger hvor vi kan bidra til å sikre energi- og råvaretilgang i Norden, samtidig med at vi får et samarbeid om bestemte industripolitiske oppgaver.

I den grad vi lykkes å finne praktiske løsninger på disse spørsmål, vil vi styrke det reelle samarbeid mellom bedriftene, distriktene og folkene i våre land. Jeg føler meg trygg på at her ligger gode muligheter til gode løsninger som gir gjensidig vinning.

Det nordiske samarbeidet har vist seg å være sterkest på de områder som er konkrete og klart avgrenset. Når vi har prøvd å gape over for mye på en gang, har våre samarbeidsplaner ofte strandet.

Det nye innslaget av olje- og gass-ressurser i vår økonomi er et viktig middel til en konkret og direkte fortsatt utbygging av det direkte økonomiske samarbeid mellom de nordiske land.